



Lubelska Izba Rolnicza

**PORADNIK
POSTĘPOWANIA W SYTUACJI
WYSTĄPIENIA SZKÓD WYRZĄDZONYCH
PRZEZ ZWIERZYNĘ ŁOWNĄ I CHRONIONĄ
W UPRAWACH ROLNICZYCH**



LUBLIN 2013



Lubelska Izba Rolnicza

W ostatnich latach obserwujemy systematyczny wzrost populacji zwierzyny żyjącej w stanie wolnym. Taka sytuacja jest spowodowana wieloma czynnikami, sprzyjającymi wzrostowi liczebności różnych gatunków dziko żyjących zwierząt. Należą do nich korzystne warunki klimatyczne, polityka państwa, kładąca większy nacisk na ochronę środowiska przyrodniczego, jak również, efektywniejsza gospodarka łowiecka prowadzona przez zarządców lub dzierżawców obwodów łowieckich. Gwałtownie wzrastające pogłowię zwierzyny, której naturalnym środowiskiem bytowania są użytki rolne, lasy i zbiorniki wodne, powoduje wzrost wyrządzanych szkód w uprawach i płodach rolnych. Poszkodowanymi są najczęściej rolnicy, którzy nie zawsze wiedzą jak należy postępować w sytuacji kiedy w ich gospodarstwach wystąpiły szkody łowieckie. Niniejszy poradnik jest próbą udzielenia praktycznej pomocy tym rolnikom, których gospodarstwa ucierpiały w następstwie szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną i chronioną. Zawiera wskazówki praktycznego działania, krok po kroku, w sytuacji wystąpienia szkody. Mam nadzieję, że przekazana wiedza pozwoli wszystkim zainteresowanym samodzielnie dochodzić należnych odszkodowań od instytucji i urzędów zajmujących się ich naliczaniem i wypłatą.

Wspomniana we wstępie zwierzyna, żyjąca w stanie wolnym, składa się na szeroko pojmowane środowisko przyrodnicze. Stanowi dobro ogólnonarodowe i pozostaje własnością Skarbu Państwa.

W prawie polskim odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzynę dziko żyjącą została podzielona pomiędzy różne podmioty. Podstawowym kryterium podziału jest czynnik pozostawania lub niepozostawania pod ochroną danego gatunku.

W stosunku do zwierzyny łownej, tj. będącej przedmiotem pozyskiwania w drodze polowań, odpowiedzialność za szkody ponosi dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego, najczęściej jest nim **koło łowieckie**. Gatunkami, wyrządzającymi szkody w uprawach i płodach rolnych na które urządza się polowania są: **dziki, jelenie, danielle i sarny**.

Za szkody wyrządzone przez **łośia**, który jest również zwierzęciem łownym, ale podlega całorocznej ochronie, odpowiedzialność na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie ponoszą i odszkodowania wypłacają:

- w obwodach łowieckich leśnych – **Państwowe Gospodarstwa Leśne Lasy Państwowe** (zgłoszenia należy kierować do właściwego nadleśnictwa);
- w obwodach łowieckich polnych i obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich do których Prawo łowieckie zalicza:
 - a) parki narodowe i rezerваты przyrody;
 - b) tereny w granicach administracyjnych miast;
 - c) tereny zajęte przez miejscowości niezaliczane do miast, w granicach obejmujących zabudowania mieszkalne i gospodarcze z podwórzami, placami i ulicami oraz drogami wewnątrz tych miejscowości;
 - d) budowle, zakłady i urządzenia, tereny przeznaczone na cele społeczne, kultu religijnego, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym i specjalnym, w granicach ich ogrodzeń – **Zarząd Województwa Lubelskiego** (zgłoszenia kierujemy na adres: 20-074 Lublin ul. Spokojna 4).

W obydwu przypadkach środki finansowe na wypłatę odszkodowań pochodzą z budżetu państwa.

W stosunku do zwierzyny objętej całoroczną ochroną (nie wolno na nią urządzać polowań, przez cały rok) odpowiedzialność za szkody ponosi Skarb Państwa. Na podstawie art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody odpowiedzialność Skarbu Państwa została określona w sposób następujący:

- żubry – w uprawach, płodach rolnych lub gospodarstwie leśnym,
- wilki – w pogłowie zwierząt gospodarskich,
- rysie – w pogłowie zwierząt gospodarskich,
- niedźwiedzie - w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz uprawach rolnych,
- bobry – w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim.

Odpowiedzialność nie obejmuje utraconych korzyści.

W imieniu Skarbu Państwa szkody szacuje i odszkodowania wypłaca Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. W przypadku wystąpienia takich szkód wnioski zgłaszające należy kierować, bezpośrednio do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska 20-144 Lublin ul. Bazylianówka 46 lub do jednego z pięciu Wydziałów Spraw Terenowych:

- 21-500 Biała Podlaska, ul. Brzeska 41;
- 22-100 Chełm, Kamieńskiego 6;
- 22-400 Zamość, ul. Partyzantów 3;
- 23-300 Janów Lubelski, ul. Bohaterów Porytowego Wzgórza 35;
- 24-120 Kazimierz Dolny, ul. Lubelska 4a.

1. FORMA ZGŁOSZENIA

Zgłoszenie szkody powinno być dokonane na piśmie. Należy zadbać, aby zgłaszający szkodę rolnik posiadał dowód potwierdzający dokonanie zgłoszenia. Najlepszym sposobem jest zgłoszenie listowne, za pośrednictwem Poczty Polskiej, za zwrotnym potwierdzeniem odbioru przez adresata. Innym, równie skutecznym sposobem jest osobiste złożenie zgłoszenia szkody na piśmie w siedzibie podmiotu zajmującego się likwidacją szkód i wypłatą odszkodowań lub osobie upoważnionej do przyjmowania zgłoszeń. W tym wypadku należy pamiętać o pisemnym potwierdzeniu złożenia takiego zgłoszenia, na kopii pisma przez jego odbiorcę. Informację o osobach lub podmiotach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną i chronioną można uzyskać w Izbie Rolniczej lub właściwym urzędzie gminy/miasta.

2. CZAS, W KTÓRYM NALEŻY ZGŁOSIĆ SZKODĘ

Przepis rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłaty odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych w § 1 ust. 2 określa termin w którym należy zgłosić szkodę. Są to 3 dni od dnia stwierdzenia wystąpienia szkody, a w przypadku szkód wyrządzonych w sadach – 14 dni z jednoczesnym obowiązkiem podania liczby uszkodzonych drzew. Stwierdzenie szkody jest to dzień w którym rolnik, przebywając na polu, spostrzegł, że w nieokreślonym czasie doszło do zniszczenia uprawy rolnej lub drzew w sadzie. Szkodą podlegającą zgłoszeniu w podanym 3 dniowym terminie są również zniszczenia płodów rolnych przechowywanych w stertach, stogach lub kopcach.

Podane terminy dotyczą szkód zgłaszanych do kół łowieckich, Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz Zarządu Województwa Lubelskiego (marszałka).

Brak przepisów wykonawczych do art. 126 ust. 11 ustawy O ochronie przyrody sprawia, że szkody podlegające zgłoszeniom do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska nie są obwarowane określonym terminem. W tym przypadku należy jednakże pamiętać aby zgłoszenie nie przekraczało terminów zakończenia zbiorów poszczególnych gatunków roślin na terenie województwa lubelskiego określonych uchwałą Nr XXXVI/637/09 z dnia 12 października 2009r. przez Sejmik Województwa Lubelskiego.

Treść załącznika do uchwały sejmiku:

Lp.	Gatunek uprawy	Termin zakończenia zbioru
1.	Rzepak ozimy	5 sierpnia
2.	Rzepak jary	31 sierpnia
3.	Żyto	15 sierpnia
4.	Pszenżyto ozime	20 sierpnia
5.	Pszenżyto jare	31 sierpnia
6.	Pszenica ozima	25 sierpnia
7.	Pszenica jara	25 sierpnia
8.	Jęczmień ozimy	5 sierpnia
9.	Jęczmień jary	20 sierpnia
10.	Owies	25 sierpnia
11.	Mieszanki zbożowe	31 sierpnia
12.	Kukurydza na zielonkę lub kisonkę	10 października
13.	Kukurydza na ziarno	30 listopada
14.	Groch siewny i pastewny	10 sierpnia
15.	Fasola na suche nasiona	31 sierpnia
16.	Bób	31 sierpnia
17.	Bobik	25 września
18.	Łubin wąskolistny	31 sierpnia
19.	Łubin żółty	10 września
20.	Soja	30 września
21.	Proso	10 września
22.	Gryka	15 października
23.	Chmiel	15 października
24.	Tytoń	10 września
25.	Len	15 sierpnia
26.	Mak	15 sierpnia
27.	Cebula	31 sierpnia
28.	Pasternak	30 listopada
29.	Ogórek, cukinia	30 września
30.	Ziemniaki	20 października
31.	Burak pastewny	15 października
32.	Burak cukrowy	31 października
33.	Warzywa korzeniowe w uprawie polowej	31 października
34.	Warzywa kapustne	30 listopada
35.	Lucerna i koniczyna	30 września
36.	Trwałe użytki zielone	31 października

3. TREŚĆ ZGŁOSZENIA

Każde prawidłowo dokonane zgłoszenie szkody powinno zawierać następujące elementy:

- miejscowość i datę sporządzenia zgłoszenia,
- dane osobowe zgłaszającego rolnika (imię, nazwisko, adres i numer telefonu),
- adresata zgłoszenia – mogą nim być: koło łowieckie, Dyrekcja Okręgowa Lasów Państwowych, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Zarząd Województwa Lubelskiego (marszałek),
- oznaczenie działki wraz z podaniem jej powierzchni i położenia,
- dzień w którym rolnik stwierdził wystąpienie szkody,
- rodzaj uszkodzonej rośliny,
- krótki opis stwierdzonych uszkodzeń,
- prawdopodobny gatunek zwierzyny, która spowodowała szkody.

Zgłoszenie należy podpisać. **Zgłaszając szkodę można skorzystać z zamieszczonego poniżej wzoru.**

Do zgłoszenia kierowanego na adres Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska należy dodatkowo dołączyć (może dotyczyć szkód wyrządzanych np. przez bobry):

- aktualny wypis z ewidencji gruntów,
- fragment mapy ewidencyjnej z zaznaczonymi miejscami w których wystąpiły szkody (może nią być kserokopia mapki przesyłanej rolnikom przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na potrzeby sporządzania wniosków o dopłaty bezpośrednie),
- oświadczenie, że zgłaszający szkodę jest rolnikiem i prowadzi gospodarstwo rolne (posiada więcej niż 1 ha lub, 1 ha przeliczeniowy użytków rolnych lub gruntów zadrzewionych lub zakrzewionych na użytkach rolnych z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza),
- umowę dzierżawy, w przypadku dzierżawienia działki,
- upoważnienie od współwłaścicieli, jeśli tacy istnieją,
- w przypadku szkód wyrządzonych w obwałowaniach stawów rybnych pozwolenie na budowę lub pozwolenie wodnoprawne w przypadku korzystania z wód płynących.

....., dnia

(imię i nazwisko) (miejscowość)

.....

(adres)

.....

(telefon)

Koło Łowieckie*/Dyrekcja Okręgowa Lasów Państwowych*
Zarząd Województwa Lubelskiego*/ Regionalna Dyrekcja
Ochrony Środowiska*

.....

Zgłaszam wystąpienie szkody łowieckiej na działce nr
o powierzchni m² położonej w
obręb geodezyjny
która wystąpiła dnia

Rodzaj rośliny (uprawy) uszkodzonej

Rodzaj uszkodzenia (opis)

.....

.....

Prawdopodobny gatunek/gatunki* zwierząt, które spowodowały szkody

.....

.....

Na podstawie § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z 8 marca 2010 roku proszę o zawiadomienie mnie o terminie oględzin nie później niż na dwa dni przed ich dokonaniem.

* niepotrzebne skreślić

.....

(podpis)

1. OGLĘDZINY

Po otrzymaniu zgłoszenia koło łowieckie lub inny podmiot zajmujący się szacowaniem szkód i wypłatą odszkodowań, w terminie 7 dni powinien dokonać oględzin uszkodzonej uprawy. Czynność ta jest często nazywana szacowaniem wstępnym i powinna być wykonywana przez upoważnionego przedstawiciela dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego. Podobnie jak ostateczne szacowanie i ponowne szacowanie szkody. O terminie oględzin dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego, albo inny podmiot odpowiedzialny za szkody łowieckie, ma obowiązek powiadomić rolnika nie później niż na 2 dni przed ich dokonaniem. Za porozumieniem stron powyższy termin może zostać skrócony. Celem szacowania wstępnego jest ustalenie:

- gatunku zwierzyny, która wyrządziła szkodę,
- rodzaju, stanu i jakości uprawy,
- obszaru całej uprawy,
- szacunkowego obszaru uprawy, która została uszkodzona,
- szacunkowego procentu zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze.

Ustalenia dokonane podczas oględzin powinny zostać opisane w protokole. Rolnik, przed podpisaniem protokołu powinien zapoznać się z jego treścią. Jeżeli, zdaniem rolnika, treść protokołu nie jest zgodna ze stanem faktycznym, ma on prawo wpisać swoje uwagi i zastrzeżenia w punkcie 8. Protokół szacowania wstępnego rolnik podpisuje w sytuacji, kiedy:

- zgadza się w całości z ustaleniami opisanymi przez szacującego szkodę,
- nie zgadza się ze wszystkimi ustaleniami szacującego szkodę, ale wpisał swoje uwagi i zastrzeżenia do protokołu.

Protokół jest sporządzany w dwóch egzemplarzach, jeden otrzymuje rolnik, a drugi szacujący szkodę.

2. WZORY PROTOKOŁÓW

Poniżej zamieszczamy wzory aktualnie obowiązujących protokołów, będących załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r.

Protokół nr
ogłędzin, ostatecznego szacowania szkody i ponownego szacowania szkody
w uprawach i płodach rolnych

Województwo:

Powiat:

Obwód łowiecki nr: - dzierżawca/zarządca/nadleśnictwo/zarząd województwa*

Gmina: Wieś/miasto* :.....

Poszkodowany (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania):

.....

Data zgłoszenia szkody:

I. Oględziny uszkodzonej uprawy

Dnia upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa* : w obecności poszkodowanego/pełnomocnika poszkodowanego* : przeprowadzili oględziny uszkodzonej uprawy i stwierdzili, co następuje:

1. Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę:

2. Rodzaj, stan i jakość uprawy:

3. Obszar całej uprawy (ha):

4. Szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona (ha):

5. Szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%):

6. Na żądanie dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa* lub poszkodowanego w oględzinach wziął udział: - przedstawiciel Izby Rolniczej w

7. Uwagi sporządzającego protokół:

8. Zastrzeżenia wniesione przez poszkodowanego:

9. Uwagi wniesione przez przedstawiciela izby rolniczej:

.....
(podpis poszkodowanego) (podpis przedstawiciela izby rolniczej) (podpis sporządzającego protokół)

II. Ostateczne szacowanie szkody

Dnia _____ upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa^{*}: _____

w obecności poszkodowanego/pełnomocnika poszkodowanego^{*}: _____

_____ dokonali ostatecznego szacowania szkody na gruncie poszkodowanego/uszkodzenia płodu rolnego będącego w posiadaniu poszkodowanego^{*} i ustalili, co następuje:

1. Data zgłoszenia terminu sprzętu uszkodzonej uprawy/data zgłoszenia szkody w płodzie rolnym^{*}: _____
2. Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę: _____
3. Rodzaj uprawy/rodzaj płodu rolnego^{*}: _____
4. Stan i jakość uprawy/jakość płodu rolnego^{*}: _____
5. Obszar całej uprawy (ha)/szacunkowa masa zgromadzonego płodu rolnego^{*} (dt): _____
6. Obszar uprawy, która została uszkodzona (ha)/szacunkowa masa uszkodzonego płodu rolnego (dt): _____
7. Procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze (%): _____
8. Powierzchnia zredukowana (poz. 6 x 7) (ha): _____
9. Plon (dt) z 1 ha: _____
10. Rozmiar szkody (8 x 9): _____
11. Cena skupu/rynkowa^{*} za 1 dt plonu/za 1 dt płodu rolnego^{*} (zł): _____
12. Nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania (zł): _____
13. Kwota odszkodowania do wypłaty za plon (poz. 10x11-12)/płody rolne (poz. 6x 1)^{*} (zł): _____
14. Sposób doprowadzenia uszkodzonego obszaru łąk i pastwisk do stanu pierwotnego^{**}: _____
15. Koszt doprowadzenia uszkodzonego obszaru 1 ha łąk i pastwisk do stanu pierwotnego^{**} (zł): _____
16. Kwota odszkodowania do wypłaty za doprowadzenie uszkodzonego obszaru łąk i pastwisk do stanu pierwotnego^{**} (poz. 6 x 15) (zł): _____
17. Na żądanie dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa^{*} lub poszkodowanego w szacowaniu szkody oraz ustalaniu wysokości odszkodowania wzięt udział: _____
- przedstawiciel Izby Rolniczej w _____
18. Uwagi sporządzającego protokół: _____
19. Zastrzeżenia wniesione przez poszkodowanego: _____
20. Uwagi wniesione przez przedstawiciela izby rolniczej: _____

_____ (podpis poszkodowanego)

_____ (podpis przedstawiciela izby rolniczej)

_____ (podpis sporządzającego protokół)

III. Ponowne szacowanie szkody

Dnia upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/
zarządu województwa* :

.....
w obecności poszkodowanego/pełnomocnika poszkodowanego* :

..... dokonali ponownego
szacowania szkody na gruncie poszkodowanego/uszkodzenia płodu rolnego będącego w
posiadaniu poszkodowanego* i ustalili, co następuje:

1. Data wystąpienia poszkodowanego o ponowne szacowanie szkody:

2. Okoliczności uzasadniające ponowne szacowanie szkody:

.....
3. Gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę:

4. Rodzaj uprawy/rodzaj płodu rolnego* :

5. Stan i jakość uprawy/jakość płodu rolnego* :

.....
6. Obszar całej uprawy (ha)/szacunkowa masa zgromadzonego płodu rolnego (dt) * :

.....
7. Obszar uprawy, który uległ ponownemu uszkodzeniu (ha)/szacunkowa masa płodu
rolnego, który uległ ponownemu uszkodzeniu (dt) * :

8. Procent zniszczenia uprawy ponownie uszkodzonej (%):

9. Powierzchnia zredukowana (poz. 7 x 8) (ha):

10. Plon (dt) z 1 ha:

11. Rozmiar szkody (9 x 10):

12. Cena skupu/rynkowa* za 1 dt plonu/za 1 dt płodu rolnego (zł) * :

13. Nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania (zł):

14. Kwota odszkodowania do wypłaty za plon (poz. 11x12–13)/płody rolne (poz. 7x11) * (zł):

.....
15. Na żądanie dzierżawcy/zarządcy/nadleśnictwa/zarządu województwa* lub
poszkodowanego w szacowaniu szkody oraz ustalaniu odszkodowania wziął udział:

.....
- przedstawiciel Izby Rolniczej w

16. Uwagi sporządzającego protokół:

.....
17. Zastrzeżenia wniesione przez poszkodowanego:

.....
18. Uwagi wniesione przez przedstawiciela izby rolniczej:

.....
(podpis poszkodowanego)

.....
(podpis przedstawiciela izby rolniczej)

.....
(podpis sporządzającego protokół)

IV. Wypłata odszkodowania

Odszkodowanie w kwocie: (słownie złotych:
.....)
otrzymałem dnia

.....
(podpis poszkodowanego)

.....
(podpis dokonującego wypłaty)

Do protokołu dołączono ***:

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej strony.

* Niepotrzebne skreślić.

** Wypełnić w przypadku szkód na łąkach i pastwiskach; w pozostałych przypadkach wpisać „nie dotyczy”.

*** Do protokołu można dołączyć inne dokumenty świadczące o wystąpieniu szkody, w szczególności zdjęcia, mapki, szkic sytuacyjny szkody, itp.

3. SZACOWANIE OSTATECZNE

Szacowaniu ostatecznemu, zwanemu także niekiedy szacowaniem końcowym, podlegają straty ilościowe i jakościowe powstałe w wyniku uszkodzenia lub zniszczenia uprawy lub płodów rolnych. Postępowanie na tym etapie rozpoczyna się od złożenia przez rolnika, u którego uprzednio wykonywane były oględziny, powiadomienia o terminie planowanego zbioru uszkodzonej uprawy. Przykładowy wzór zgłoszenia zamieszczamy poniżej.

....., dnia.....

.....
/imię i nazwisko/

.....
/adres/

.....
/telefon/

Koło Łowieckie*/Dyrekcja Okręgowa Lasów Państwowych*
Zarząd Województwa Lubelskiego*

w.....

ul.

Na podstawie § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. nr 45, poz. 272) zawiadamiam, że w związku z planowanym zbiorem w dniach uszkodzonych przez zwierzęta łowne upraw (płodów) na działce gruntowej nr, o powierzchni ha, położonej w, obręb, dla której sporządzono wstępny szacunek wielkości szkody - oględziny w dniu 20.....roku wnioskuję o ostateczne wyszacowanie szkody łowieckiej na w/w działce.

Rodzaj rośliny (uprawy) uszkodzonej

Na podstawie § 2 ust.3 rozporządzenia Ministra Środowiska z 8 marca 2010 roku proszę o zawiadomienie mnie o terminie ostatecznego szacowania szkody (ponownego szacowania szkody) nie później niż na dwa dni przed ich dokonaniem.

.....
/podpis/

* Niepotrzebne skreślić.

Należy pamiętać, że o planowanym zamiarze sprzętu uszkodzonej uprawy rolnik powiadamia szacującego szkodę, w terminie 7 dni przed zamierzonym sprzętem. Szacujący szkodę powinien przystąpić do ostatecznego jej szacowania oraz ustalenia wysokości odszkodowania najpóźniej na dzień przed sprzętem uszkodzonej lub zniszczonej uprawy. W przypadku płodu rolnego termin szacowania ostatecznego wynosi 7 dni od dnia zgłoszenia dokonanego przez rolnika.

Szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach podlegają szacowaniu według dwójakiego kryterium czasowego. Wyznacznikiem określającym ramy czasowe dla osoby szacującej tego rodzaju szkody jest chwila jej powstania. Jeżeli szkoda wystąpiła poza okresem wegetacyjnym powinna zostać oszacowana przed rozpoczęciem wegetacji w kolejnym roku, w terminie umożliwiającym doprowadzenie uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego. Szkody powstałe na łąkach i pastwiskach w okresie wegetacyjnym powinny być oszacowane w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia.

Podczas ostatecznego szacowania szkody ustala się:

- gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę,
- rodzaj uprawy lub płodu rolnego,
- stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego,
- obszar całej uprawy lub szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego,
- obszar uprawy, która została uszkodzona lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego,
- procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze,
- plon z 1 ha lub szacunkową masę uszkodzonego płodu.
- rozmiar szkody,
- wysokość odszkodowania.

Jeżeli podczas ostatecznego szacowania, szacujący ustali, że szkoda jest na tyle duża, iż plantacja wymaga zaorania, wówczas wysokość odszkodowania podlega zmniejszeniu. Wysokość zmniejszenia jest uzależniona od czasu w którym szkoda powstała. Jeżeli szkoda powstała:

- do 15 kwietnia, kwota odszkodowania wynosi 25% ,
- od 16 kwietnia do 20 maja, kwota odszkodowania wynosi 40%,
- od 21 maja do 10 czerwca, kwota odszkodowania wynosi 60%,
- od 11 czerwca, kwota odszkodowania wynosi 80%,

kwoty obliczonej na podstawie § 5 ust. 6 i 7 rozporządzenia Ministra Środowiska, opisanej w następnym punkcie poradnika.

Podobnie, jak to miało miejsce w przypadku oględzin, z ostatecznego szacowania szkody jest sporządzany protokół, który podpisują strony obecne podczas tej czynności. Podczas sporządzania protokołu rolnik zachowuje identyczne uprawnienia, jak te, które zostały opisane przy oględzinach. W czasie ostatecznego szacowania szkody powinna zostać ustalona wysokość odszkodowania należna rolnikowi. Powyższa kwota musi zostać zapisana w protokole. Rolnik ma prawo nie zaakceptować ustaleń szacującego szkodę. Powinien jednakże pamiętać, że swoje stanowisko musi wpisać do protokołu ostatecznego szacowania szkody w punkcie 19.

4. USTALANIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA

Zgodnie z §5 ust. 6 i 7 rozporządzenia Ministra Środowiska ustalenie kwoty należnej rolnikowi za zniszczenia w uprawach rolnych jest realizowane poprzez:

- ustalenia rozmiaru szkody i
- ustalenia wysokości odszkodowania.

Rozmiar szkody jest to wielkość fizyczna, najczęściej wyrażana w kilogramach, tonach, metrach sześciennych, a odnosząca się do ilości zniszczonego ziarna, ziemniaków, siana lub masy zielonej kukurydzy.

Iloczyn ustalonego rozmiaru szkody i ceny skupu danego artykułu rolnego, a w przypadku gdy nie jest prowadzony skup – cenę rynkową z dnia ostatecznego szacowania szkody w rejonie jej powstania, określa wysokość odszkodowania. Wysokość odszkodowania to wartość pieniężna na jaką została oszacowana szkoda. Jeśli poszkodowany rolnik nie sprzeciwi się ustaleniom szacującego szkodę, odszkodowanie zostanie wypłacone w terminie 30 dni od daty podpisania protokołu szacowania ostatecznego.

Wyliczona wysokość odszkodowania zostanie pomniejszona odpowiednio o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania. Warto pamiętać, że w przypadku zniszczeń punktowych, nie pomniejsza się odszkodowania o koszt zbioru z uwagi na to, iż zbiór roślin pozostałych musi być wykonywany bez względu na powstałą szkodę.

Wysokość odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach ustala się na podstawie wartości utraconego plonu (masy zielonej lub siana) w danym sezonie wegetacyjnym oraz kosztów doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego. Koszty te wylicza się na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej nasion niezbędnych do wysiania.

Sposób wyliczania wysokości odszkodowania został podany we wzorze protokołu „II. Ostateczne szacowanie szkody” w punktach 5–13.

5. PONOWNE SZACOWANIE SZKODY

Zaleca się uprzątnięcie płodów z uszkodzonej uprawy po przeprowadzeniu ostatecznego szacowania szkody. Pozostawienie ich w miejscu wystąpienia szkody pozbawia poszkodowanego możliwości ponownego szacowania szkody w sytuacji zwiększania się szkody.

Wyjątek stanowią niekorzystne warunki pogodowe uniemożliwiające uprzątnięcie płodów z plantacji ostatecznie oszacowanej. Wówczas, przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. dopuszczają, za porozumieniem stron, dokonanie ponownego szacowania szkody, jednak nie dalej niż w terminie 7 dni od ostatecznego szacowania. Należy pamiętać, iż opisany wyjątek nie dotyczy sytuacji kiedy rolnik nie dotrzyma terminów zbioru określonych przez Sejmik Województwa Lubelskiego (patrz tabela str. 7). Przy ponownym szacowaniu szkody obowiązują takie same procedury i przepisy, jak podczas ostatecznego szacowania szkody. Swoje uwagi i zastrzeżenia rolnik może wpisać w punkcie 17 protokołu. Wzór protokołu ponownego szacowania szkody – str. 14.

W tym rozdziale zostały opisane sytuacje i okoliczności, które podczas postępowania odszkodowawczego nie zawsze mają miejsce. Ich zaistnienie jest spowodowane przyczyną pierwotną, której pojawienie się może uruchomić wymienione poniżej procedury i formy działania. Mogą nimi być nieobecność rolnika podczas postępowania szacowania szkody, rozbieżność stanowisk stron odnośnie wysokości odszkodowania lub prawnie określone sytuacje w których odszkodowanie nie przysługuje.

1. POJĘCIE I FUNKCJA PEŁNOMOCNICTWA

Stronami postępowania w procedurze związanej ze szkodami łąwieckimi i szkodami wyrządzonymi przez zwierzynę podlegającą całorocznej ochronie są:

- poszkodowany rolnik i
- podmiot szacujący szkodę i wypłacający odszkodowanie .

Rolnik, jako strona ma prawo uczestniczyć we wszystkich czynnościach związanych z szacowaniem szkody. W jego interesie jest stała obecność podczas oględzin, ostatecznego szacowania szkody lub ponownego szacowania szkody, a także podczas spisywania protokołów z tych czynności. Należy pamiętać, że nieobecność poszkodowanego rolnika nie wstrzymuje dokonania oględzin, ostatecznego szacowania szkody lub ponownego szacowania szkody. W sytuacji gdy pojawią się niespodziewane przeszkody uniemożliwiające rolnikowi uczestniczenie w szacowaniu szkody, powinien w swoje miejsce ustanowić pełnomocnika.

Pełnomocnikiem może być osoba mająca zdolność do czynności prawnych. Najodpowiedniejszy do tej funkcji jest członek rodziny rolnika lub sąsiad. Ważne jest, aby funkcję pełnomocnika pełniła osoba znająca się na rolnictwie lub prowadząca gospodarstwo rolne.

Wzór pełnomocnictwa został zamieszczony poniżej:

....., dnia
(miejscowość)

.....
(imię i nazwisko)

.....
(adres)

.....
(telefon)

PEŁNOMOCNICTWO

Na podstawie § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłaty odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. Nr 45, poz. 272) upoważniam Pana/Panią

..... zamieszkałego/lą
w legitymującego/ą się dowodem osobistym seria
Nr wydanym przez

.....
do działania w moim imieniu podczas szacowania szkody łowieckiej wyrządzonej w
..... na działce (działkach) nr

.....
położonych/ej w.....

Upoważnienie obejmuje swoim zakresem podpisanie protokołu szacowania szkody, jak również wnoszenie uwag do protokołu.

.....
/podpis/

2. POSTĘPOWANIE MEDIACYJNE

Ustawa Prawo łowieckie w art. 47. ust. 2 dopuszcza, w procesie postępowania odszkodowawczego, skorzystanie z mediacji. Istota postępowania mediacyjnego polega na włączeniu się w tok czynności dodatkowego podmiotu, jakim jest organ gminy. Tym organem jest zazwyczaj wójt. Postępowanie wszczyna się na wniosek rolnika albo zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego – najczęściej jest nim koło łowieckie. Przesłanką złożenia wniosku są rozbieżne stanowiska stron odnośnie wysokości odszkodowania za zniszczone uprawy lub plody rolne. Zadaniem prowadzącego mediacje wójta jest doprowadzenie do porozumienia stron w kwestii ustalenia wysokości odszkodowania. W sytuacji, kiedy wójtowi uda się nakłonić strony do akceptacji kwoty wysokości odszkodowania, postępowanie odszkodowawcze dobiega końca. Na tę okoliczność wójt sporządza ugodę, w której spisuje wszystkie warunki zawartego porozumienia. Ugoda jest podpisana przez wszystkich uczestników mediacji. Każdy otrzymuje egzemplarz zawartej ugody.

Fiasko postępowania mediacyjnego sprawia, że niezadowolony rolnik może dochodzić swoich praw na drodze sądowej w postępowaniu cywilnym. W przypadku braku porozumienia wójt sporządza protokół z prowadzonego postępowania, dla wszystkich jego uczestników.

Wzór wniosku w sprawie wszczęcia postępowania mediacyjnego:

....., dnia.....

.....
/imię i nazwisko/

.....
/adres/

.....
/telefon/

Urząd Gminy (Miasta/Gminy)

W.....

Na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1995r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r., Nr 127, poz.1066 ze zm.), wobec braku możliwości porozumienia się z Kołem łowieckim z siedzibą w w sprawie wynagrodzenia mi szkody łowieckiej powstałej w moich uprawach i płodach rolnych, proszę o powołanie komisji w celu mediacji lub polubownego oszacowania szkody łowieckiej na działce gruntownej nr o powierzchni ha położonej w
....., obręb

.....
/podpis/

Załącznik:

- protokół w sprawie oszacowania szkody łowieckiej spisany pomiędzy poszkodowanym a przedstawicielem Koła łowieckiego

3. SYTUACJE W KTÓRYCH ODSZKODOWANIE NIE PRZYSŁUGUJE

Prawo łowieckie, a także ustawa o ochronie przyrody określają zamknięty katalog sytuacji w których pomimo wystąpienia szkody odszkodowanie rolnikowi się nie należy.

Za szkody wyrządzone przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny, na podstawie art. 48 Prawa łowieckiego, odszkodowanie nie przysługuje:

- osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych,
- posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez Sejmik Województwa Lubelskiego (patrz tabela na str. 7),

- posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom,
- za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 ha uprawy,
- za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu,
- za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych.

Określenie stanu faktycznego plantacji przez osobę szacującą jest bardzo ważne i powinno mieć miejsce przy każdorazowej likwidacji szkody. Warto wymienić czynniki mające ujemny wpływ na jakość plantacji, są nimi:

- nieterminowy siew,
- nieodpowiedni materiał siewny,
- nieodpowiednia obsada roślin na m²,
- czynniki klimatyczne,
- nieprawidłowe nawożenie,
- zachwaszczenie plantacji,
- zły płodozmian,
- nieodpowiedni dobór roślin do klas bonitacyjnych gleb,
- nieprawidłowe zastosowanie środków ochrony roślin,
- nieterminowy zbiór,
- występowanie chorób i szkodników roślin uprawnych.

Z kolei ustawa O ochronie przyrody również wskazuje sytuacje w których odszkodowanie nie przysługuje. W większości są one identyczne jak wymienione w ustawie Prawo łowieckie. Jednakże z uwagi na pewne odmienne uregulowania zostaną podane w całości aby nie wprowadzać zamieszania.

Za szkody wyrządzone przez żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry odszkodowanie nie przysługuje:

- osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa,
- jeżeli poszkodowany nie dokonał sprzętu upraw lub płodów rolnych w ciągu 14 dni od zakończenia zbiorów tego gatunku roślin w danym regionie (patrz tabela str. 7),
- jeżeli poszkodowany nie wyraził zgody na budowę przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska lub dyrektora Parku Narodowego urządzeń lub

wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom,

- za szkody powstałe w mieniu Skarbu Państwa, z wyłączeniem mienia oddanego do gospodarczego korzystania na podstawie Kodeksu cywilnego,
- za szkody nieprzekraczające w ciągu roku wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy,
- za szkody w uprawach rolnych założonych z naruszeniem powszechnie stosowanych wymogów agrotechnicznych,
- za szkody wyrządzone przez wilki, niedźwiedzie lub rysie w pogłowie zwierząt gospodarskich pozostawionych, w okresie od zachodu do wschodu słońca, bez bezpośredniej opieki.

ZAKOŃCZENIE

Otrzymują Państwo kompendium wiedzy na temat postępowania w sytuacji wystąpienia zniszczeń w uprawach i płodach rolnych dokonanych przez zwierzynę łowną lub chronioną. Poradnik został napisany na podstawie obowiązujących przepisów prawna. Sposób przekazu informacji jest prosty i jak sądzę zrozumiały dla wszystkich którzy po niego sięgną. Dodatkowym ułatwieniem są wskazówki praktycznego działania pomagające rolnikom w procesie dochodzenia odszkodowań. Ważne jest, aby korzystający z niniejszej publikacji miał świadomość swoich praw, z których bez obaw powinien korzystać. Dzięki nim łatwiej osiągnie zamierzony cel. Ale ważne jest także niezapominanie o spoczywających obowiązkach, wynikających z tych samych źródeł prawa. Ich zaniedbywanie lub lekceważenie może spowodować, że uzyskanie odszkodowania za zniszczone uprawy i płody rolne będzie niemożliwe. Należy zaznaczyć, że w kwestii odszkodowań rolnik nie pozostaje sam. W każdej chwili może zwrócić się do Lubelskiej Izby Rolniczej z prośbą o pomoc lub wsparcie swoich działań.

Źródła prawa:

- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (tekst jednolity: Dz. U. Nr 127, poz. 1066 z 2005 roku z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłaty odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. Nr 45, poz. 272),
- Uchwała Nr XXXVI/637/09 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 12 października 2009 r. w sprawie określenia terminów zakończenia okresów zbiorów poszczególnych gatunków roślin uprawnych na terenie województwa lubelskiego, dla celów zachowania uprawnień odszkodowawczych za szkody łowieckie (Dz. Urzędowy Woj. Lubelskiego z 2009 r. Nr 130, poz. 2762).

Wstęp	3
I. Organy i ich właściwość	4
II. Zgłaszanie szkody	6
1. Forma zgłoszenia	6
2. Czas, w którym należy zgłosić szkodę	6
3. Treść zgłoszenia	8
III. Postępowanie po zgłoszeniu szkody	10
1. Oględziny	10
2. Wzory protokołów	11
3. Szacowanie ostateczne	15
4. Ustalanie wysokości odszkodowania	18
5. Ponowne szacowanie szkody	19
IV. Sytuacje szczególne	20
1. Pojęcie i funkcja pełnomocnictwa	20
2. Postępowanie mediacyjne	22
3. Sytuacje w których odszkodowanie nie przysługuje	23
Zakończenie	25
Źródła prawa	26



Lubelska Izba Rolnicza
ul. Pogodna 50A/2
20-337 Lublin

Telefon/fax:
/81/ 443-60-71

E-mail:
lublin@lir.lublin.pl
www.lir.lublin.pl

Oddziały Zamiejscowe Biura LIR:
Oddział Zamiejscowy Biura LIR
Biała Podlaska, ul. Okopowa 18F/1-2,
tel. /83/ 342-00-32, 344-30-14
Oddział Zamiejscowy Biura LIR
Chełm, ul. Graniczna 35,
tel./fax /82/560-31-44, 560-30-11
Oddział Zamiejscowy Biura LIR
Zamość, ul. Ogrodowa 16,
tel. /84/ 639-16-42 fax w.32

